

Code brengt Nederlands anti-dopingbeleid in beweging

Tijdens de onlangs gehouden 'World Conference on Doping in Sport' hebben alle aanwezige overheden en internationale sportfederaties unaniem ingestemd met de uitgangspunten van de Wereld Anti-Doping Code. Het doel van de Code is het eenduidig maken van de anti-dopingregels en -procedures wereldwijd. Zo zullen dankzij de Code onder meer de hoogte van de sancties, de definitie van doping en de lijst van verboden stoffen gelijkgeschakeld worden. De Code zal van grote invloed zijn op de Nederlandse sport. Hieronder volgt een uiteenzetting van enkele consequenties van de Code voor het Nederlandse anti-dopingbeleid.

Dispensatieverzoek

Een van de procedures die aangescherpt zullen worden, is de procedure voor het toekennen of afwijzen van een dispensatieverzoek ('therapeutic use exemption') voor het gebruik van dopinggeduide stoffen. Deze procedure dient in overeenstemming te worden gebracht met een Internationale Standaard van het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA). Een dispensatieverzoek voor nationale sporters, ofwel sporters die acteren op nationaal niveau, zal nationaal afgehandeld dienen te worden. Een dispensatieverzoek voor internationale sporters, ofwel sporters die acteren op internationaal niveau, zal op internationaal niveau afgehandeld dienen te worden, namelijk door de internationale federatie. In beide

gevallen dient een toekenning van het verzoek aan WADA gerapporteerd te worden.

Automatische consequentie

Een sporter die een anti-dopingovertreding heeft begaan binnen wedstrijdverband (na de wedstrijd of het wedstrijdonderdeel) kan 'automatische consequenties' tegemoet zien. Zo zullen onder meer de resultaten van de desbetreffende sporter uit het klassement worden geschrapt en dienen eventueel behaalde medailles, punten en gewonnen prijzengeld te worden ingeleverd. De automatische consequenties gaan dus vooraf aan eventuele sancties die de tuchtcommissie aan de sporter oplegt.

Sancties

De hoogte van de sanctie bij een anti-

dopingovertreding zal, mede afhankelijk van het soort overtreding, over het algemeen leiden tot een uitsluiting van twee jaar bij een eerste of tot levenslange uitsluiting bij een tweede overtreding. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden kan de sanctie naar beneden worden aangepast. De tuchtcommissie, of het instituut sporttuchtrechtspraak, zal heldere richtlijnen dienen te volgen waarvan minder snel afgeweken kan worden.

Arbitrage

Indien een sporter een arbitragezaak wil aanspannen omdat alle beroepsmogelijkheden uitgeput zijn, is het belangrijk om te weten of de sporter gekwalificeerd is als nationale of als internationale sporter. De internationale sporters kunnen zich uitsluitend wenden tot het Court of Arbitration for Sport (voor meer informatie over CAS, zie elders in deze Receptor), terwijl de nationale sporters zich in eerste instantie dienen te wenden tot de beroepscommissie binnen de eigen bond.

Naleving

Indien een Olympische sportbond of

een Olympische sporter de Code niet (voldoende) naleeft, kan dit leiden tot uitsluiting van deelname aan de Olympische Spelen. Wanneer een overheid of een nationaal Olympisch Comité de Code niet naleeft, zou dit consequenties kunnen hebben voor de organisatie van grote internationale wedstrijden zoals de Olympische Spelen. Behalve de sportieve consequenties kan het niet naleven van de Code ook financiële en andere consequenties tot gevolg hebben.

NeCeDo

Het NeCeDo-bestuur heeft tijdens de bestuursvergadering op 26 maart jongstleden formeel de Code geaccepteerd. Als nationale anti-dopingorganisatie heeft het NeCeDo zich hiermee verplicht gesteld zich maximaal in te spannen om het Nederlandse anti-dopingbeleid in overeenstemming te brengen met de Code. Een ambitieuze taak waarvoor niet alleen het NeCeDo, maar ook NOC*NSF, het ministerie van VWS, DopingControle Nederland (DoCoNed) en de atletencommissie van NOC*NSF zich tezamen met de sportbonden gesteld zien.

In de bres voor bloedcontroles

Door Jan Brouwer de Koning

Het werkzame leven van Jo Marx draait al tientallen jaren om bloed. Eerst als internist en hematoloog, en sinds twee jaar als hoofd research van het Eijkman-Winkler Instituut voor Microbiologie, Infectieziekten en Ontsteking. Ook in de spaarzame tijd die resteert, houdt hij zich bezig met zijn vakgebied – hematologie – maar dan in relatie tot sport. Hij maakt deel uit van het NeCeDo-bestuur en is tevens voorzitter van de Wetenschappelijke Adviescommissie van het NeCeDo. De toekomst van de dopingcontroles zal in grote mate bepaald worden door bloed. "Simpelweg omdat bloedmonsters meer kunnen laten zien dan urinemonsters."

"Ik zit alweer een jaar of vijftien in de sport", zegt Jo Marx op zijn kantoor in het Universitair Medisch Centrum Utrecht. "Samen met sportarts Peter Vergouwen heb ik lange tijd naar het bloed van sporters gekeken. Met name van topsporters

met klachten en verminderde prestaties. We onderzochten veranderingen van de bloedcellen, van de stofwisseling van ijzer en van stoffen in het bloed die kunnen lekken uit beschadigde cellen. Zo kun je zien of sporters overtraint zijn, of ze

ontstekingen hebben, of iets anders mankeren."

Erik Dekker

Het werk met patiënten en sporters is voor Marx inmiddels voltooid verleden tijd. Zijn energie steekt hij sinds 2001 uitsluitend nog in wetenschappelijk onderzoek en management. Slechts incidenteel, wanneer een specialist er niet uitkomt, wil Marx nog wel eens een 'patiëntenadvies' geven. Zoals enkele jaren geleden het geval was bij wielrenner Erik Dekker. De Rabobank-coureur kreeg vlak voor het WK in het Italiaanse Verona (1999) een startverbod opgelegd door de UCI, de internationale wielunie. Zijn hematocrietwaarde bleek te hoog. Sponsor Rabobank wilde duidelijkheid over de situatie – wel of geen doping in de ploeg – en zette een commissie van wijze mannen op de zaak-Dekker. Deze commissie, met Marx in de gelederen, pleitte de renner vrij. "Dekker had tijdens de controle gedurende lange tijd een strakke band om zijn arm gehad. De stuwing die daarop volgde veroorzaakte een stijging van de hematocrietwaarde", vertelt Marx.

INHOUD

In deze Receptor komen de volgende onderwerpen aan bod:

pagina

1

- Code brengt Nederlands anti-doping beleid in beweging
- Interview met Prof. Dr. J.J.M. Marx, hoogleraar interne geneeskunde aan het Universitair Medisch Centrum Utrecht en tevens bestuurslid NeCeDo

pagina

2

- Van de directietafel, 'Mondiale Code met de hoofdletter C van Controle'
- Forse toename aantal bellers Doping Infolijn in 2002
- Fout in dopingwaaier

pagina

3

- Bewegredenen dopinggebruik
- Doping een 'Cas-succes'?
- NeCeDo enquête

pagina

4

- Efedra: een natuurproduct met een stevige bijsmaak
- NeCeDo krijgt topadviseurs

Vervolg op pag. 2

Van de directietafel

Mondiale Code met de hoofdletter C van Controle

Begin maart in Kopenhagen stemden sport, overheid en nationale anti-dopingorganisaties in met de Wereld Anti-Doping Code. Alle sporten en landen dezelfde sancties, procedures en dopinglijst. Met de mondiale Code wordt het anti-dopingbeleid aangescherpt en lijkt de aanhoudende roep om harmonisatie te verstommen. Geen Yegorova, Mühlegg, Lazutina, Vandenbroucke of Rumsas meer, maar een zich steeds verder sluitend net rond de valsspelende sporter.

De Code is erg gericht op repressie. Veel aandacht gaat uit naar reglementering en controles. Ook voor het nationale anti-dopingbeleid is er met name op dit terrein veel winst te behalen, onder andere met de introductie van het 'clearinghouse', targetcontroles, strengere eisen met betrekking tot de afgifte van medische attesten, 'whereabouts'-informatie en bloedmonsters.

Waar voorheen de wijsheid 'Des te meer controles, des te beter' regeerde, maakt de Code gebruik van steeds verfijndere methoden die de effectiviteit van controles doen toenemen. Zo introduceert de Code het zogeheten clearinghouse, een database waarin alle relevante dopingcontrolegegevens worden opgeslagen. Met het clearinghouse beoogt de Code tot een betere afstemming van dopingcontroles te komen door de verschillende dopingcontrole uitvoerende organisaties. Het gevolg hiervan is, dat controleurs van verschillende organisaties niet meer staan te dringen bij de voorkeur van dezelfde topsporter en met hetzelfde aantal controles een groter effect kunnen sorteren.

Naast de gebruikelijke 'random' dopingcontroles (op basis van loting) staat de Code de inzet van gerichte controles,

zogeheten targetcontroles voor. Wanneer een sporter in korte tijd tot opmerkelijk goede prestaties komt, van trainer verandert of na meerdere verwoede pogingen dan toch eindelijk zijn limiet voor deelname aan de Olympische Spelen zeker heeft gesteld, kan dit aanleiding vormen voor een bezoek van de dopingcontroleofficial.

De Code stelt strengere eisen aan de afgifte van een medisch attest. Het is niet meer mogelijk om achteraf een 'excusbriefje' van een willekeurige arts te overleggen om de beschuldiging omtrent het gebruik van een dopinggeduide stof, waarop de sporter zojuist positief is bevonden, de wereld uit te helpen. Op basis van criteria die middels een aan de Code gelieerde verplichte standaard zijn vastgesteld, zullen alle attesten aan een nadere inspectie onderworpen worden en indien nodig naar de prullenmand worden verwezen.

Het verkrijgen van de actuele verblijfplaats, training- of wedstrijdlocatie van een sporter vormt het startpunt van iedere dopingcontrole. Het gebrek aanleveren van deze informatie door een sporter vormt dan ook de doodsteek voor elk ambitieus dopingcontroleprogramma. Tegelijkertijd vormt het een uitgelezen

kans voor een kwaadwillende sporter om een controle te ontlopen. Het op deze manier om de tuin leiden van de controleur zal er echter evenmin meer bij zijn.

Er zullen altijd dopinggeduide stoffen blijven bestaan waarvan het gebruik niet valt aan te tonen in urine. Datzelfde geldt voor bloed. Toch kunnen bloedmonsters nu reeds een meerwaarde hebben. Door het opstellen van parameters waarbinnen bloedwaarden dienen te blijven, als een soort van gezondheidscontrole, en door deze bloedwaarden als voorwaarde te stellen voor deelname aan wedstrijden,

wordt iedere lust om te gebruiken ontmenen. Een sporter heeft wel gebruikt, wordt niet positief bevonden, maar kan toch niet deelnemen aan de wedstrijd.

Het zijn deze elementen die het toonbeeld zijn van een modern controlebeleid met een verruiming van de controlemogelijkheden, een toename van rendement en effectiviteit en minder ontsnappingsmogelijkheden. Als bijkomend voordeel zijn ze opgenomen in een mondiale Code. Dan hoeven de Amerikanen niet meer te wijzen naar de Europeanen... en wij niet naar de Amerikanen.

Vervolg van pag. 1

In het wielermeter werd naderhand vrij lacherig gedaan over de verklaring van deze commissie. Marx is echter nog altijd overtuigd van Dekkers onschuld. "De waarden gemeten tijdens eerdere controles lagen veel lager. Zo'n plotselinge stijging krijg je niet door er een epo-spuut in te zetten. Maar toegegeven: honderd procent zeker weet je het nooit." Inmiddels is het effect van stuwing op de hematocriet door de Universiteit van Maastricht experimenteel uitgezocht en bevestigd.

Medisch paspoort

Met de inzichten van nu zou een dergelijk geval een stuk eenvoudiger aan te pakken zijn, denkt Marx. "Je kunt aan diverse aspecten van bloedcellen, samen met chemische analyse van stoffen in het bloedplasma, zien of iemand een product als epo heeft gebruikt. Er treden dan wezenlijke veranderingen op."

Dat is dan ook de reden dat Marx het liefst zou zien dat de gezondheid van sporters zorgvuldig wordt bijgehouden in een paspoort. Zo'n medisch document zou inzicht kunnen geven in het reilen en zeilen van de sporter gedurende zijn carrière en kan plotseling veranderde patronen in bijvoorbeeld bloedwaarden blootleggen. "Dat zou bij een positief uitgevallen dopingtest, of een te hoge hematocrietwaarde, uitsluitel kunnen geven over de vraag of er sprake is van dopinggebruik. Uiteraard kun je zo'n systeem alleen invoeren wanneer de paspoorten worden bijgehouden door erkende instanties. Wanneer onbevoegden zich daarmee bezighouden, zullen heel wat gegevens gemanipuleerd worden."

Marx hoopt dat bloedcontroles het beeld van dopingcontroles in de toekomst

mede gaan bepalen. "Simpelweg omdat bloedmonsters meer kunnen laten zien dan urinemonsters." Maar Marx weet als geen ander dat de invoering van bloedcontroles niet zonder slag of stoot zal verlopen. "Er is sprake van een juridisch dilemma. Urine is een afvalstof die de mens zelf afscheidt, maar voor bloed moet je mensen prikken. Hoewel dat prikken niets voorstelt, geldt het toch als een aantasting van de integriteit van het menselijk lichaam. Natuurlijk mag bloedafname alleen verricht worden door mensen die daartoe bevoegd zijn en volgens een streng protocol. Want je moet er niet aan denken dat controles met vervuilde naalden plaatsvinden, waardoor sporters het risico zouden lopen om met ziekten besmet te worden. Overigens zijn er natuurlijk al bonden die onder de noemer gezondheidscontrole bloedtesten uitvoeren. Een prima zaak."

Onverdraaglijk

Als bestuurslid van NeCeDo en als aanstaand voorzitter van de Wetenschappelijke Adviescommissie van NeCeDo, huldigt Marx het principe dat dopinggebruik bestreden moet blijven worden. Wel vindt hij dat er zeer kritisch gekeken moet worden naar de lijst van verboden middelen. "De lijst is lang en herbergt middelen waarvan niet is aangetoond dat ze zowel prestatiebevorderend als schadelijk zijn. En daarmee maak je het leven van de sporter onnodig zuur, waarbij zelfs medisch noodzakelijke medicijnen vermeden zouden kunnen worden uit angst voor een dopingcontrole. Wat dat betreft ben ik niet erg gelukkig met de uitkomsten van de WADA-conferentie vorige maand in Kopenhagen. Ik krijg niet de indruk dat de IOC-gedachte leidt tot een kortere lijst, terwijl ik denk dat de sport daar juist zo mee gebaat is."

Forse toename aantal bellers Doping Infolijn in 2002

Het aantal bellers naar de Doping Infolijn (0900 - 2001 000) is vorig jaar met maar liefst veertig procent gestegen ten opzichte van 2001. In 2000 waren er 438 bellers, in 2001 594 en in 2002 werden er 835 geregistreerd. In totaal werden in 2002 meer dan duizend vragen gesteld. Er zijn verschillende verklaringen te geven voor de flinke stijging van het aantal bellers afgelopen jaar.

De Doping Infolijn bestaat nog maar drie jaar, maar wordt steeds bekender. Uit onze cijfers blijkt dat men steeds vaker het telefoonnummer via internet weet te vinden; 33% van de bellers geeft dat namelijk aan. Een deel van de bellers (13%) had de Doping Infolijn al eens eerder gebeld en belde afgelopen jaar weer. Tenslotte zijn door een promotiecampagne gericht op topsporters vooral de afgelopen maanden steeds meer topsporters gaan bellen.

Vele soorten bellers

Sporters vormen de grootste bellersgroep met een aandeel van 59%. Van alle sporters die bellen sport ongeveer 60% in een sportschool of fitnesscentrum, 40% is topsporter. Naast sporters bellen ook ouders, andere familieleden en partners van sporters, trainers/coaches, sportbonden en artsen. De gemiddelde leeftijd van de beller is 29 jaar, terwijl de leeftijd varieert van 13 tot 65 jaar. Opvallend is dat het aantal vrouwelijke bellers het afgelopen jaar steeg van 25 naar 31%. Ten opzichte van 2000 is het absolute aantal vrouwelijke bellers bijna verviervoudigd. Het percentage mannelijke en vrouwelijke bellers was respectievelijk 70% en 30%.

Type vragen en middelen

Het type vragen is sterk afhankelijk van de persoon die belt, dus of de beller een topsporter of een breedtesporter is. Topsporters hebben vooral vragen over geneesmiddelen die ze voorgeschreven krijgen van de sport- of huisarts. Men wil weten of dat middel op de dopinglijst staat of niet. Topsporters kwamen afgelopen jaar met veel vragen over bèta2-agonisten en corticosteroiden. Deze geneesmiddelen vallen in de categorie restrictiemiddelen. In principe staan ze op de dopinglijst, maar sommigen zijn onder bepaalde voorwaarden wel toegestaan. Het type vragen die breedtesporters stellen is geheel anders. Een groot deel daarvan belt om te weten hoe ze in korte tijd een beter figuur kunnen krijgen met het gebruik van doping en/of voedingssupplementen. Van alle breedtesporters die bellen is 37% gebruiker, twijfelt 24% of zij doping gaan gebruiken, is 5% ex-gebruiker en gebruikt 34% niet. Ten aanzien van de soorten middelen blijkt dat 60% gaat over anabole steroïden: een percentage dat redelijk constant is gebleven de afgelopen jaren. De meeste vragen (29%) betroffen de werking en risico's van middelen.

Fout in dopingwaaier

In de tekst van de nieuwste versie van de dopingwaaier staat een fout. Op bladzijde A9, onder het kopje IE: Peptide hormonen, mimetica en analoga, met als voorbeelden EPO, insuline, HCG, LH, GH en IGF-I, staat de zin: "Deze stoffen zijn alleen verboden voor mannen". **Deze zin is onjuist.** De peptide hormonen, mimetica en analoga zijn voor zowel mannen als vrouwen verboden. Hier zijn twee uitzonderingen op, te weten HGC en LH. Deze twee stoffen zijn inderdaad alleen verboden voor mannen.

Beweegredenen dopinggebruik

In opdracht van het NeCeDo heeft TNO Preventie en Gezondheid een onderzoek uitgevoerd naar factoren die van invloed kunnen zijn op het gebruik van prestatieverhogende middelen door sporters van sportscholen/fitnesscentra. Ook werden eigenaren van sportscholen/fitnesscentra gevraagd naar hun opvattingen ten aanzien van gebruik. De resultaten van dit onderzoek vormen een belangrijke input voor een vernieuwd preventiebeleid van het Lijf, Sport & Middelen-programma.

Update oude gegevens

Om te komen tot een effectief preventiebeleid ten aanzien van het gebruik van prestatieverhogende middelen door sporters van sportscholen/fitnesscentra, is het belangrijk te weten hoe diverse doelgroepen aankijken tegen dopinggebruik. Het laatste grootschalige onderzoek (van Vogels e.a.) stamt uit 1994 en dus was het noodzakelijk nieuwe gegevens te verkrijgen. In de studie uit 1994 werd onderzoek verricht in twee grote regio's: Eemland (Amersfoort en omstreken) en Rotterdam. In dit nieuwe onderzoek werden gegevens uit alle regio's van Nederland verzameld.

Doel onderzoek

Het doel van het onderzoek was te achterhalen waarom bezoekers van sportscholen/fitnesscentra prestatiever-

hogende middelen gaan gebruiken, wat hen ervan weerhoudt en waarom ze ermee stoppen. Het doel van het onderzoek was dus niet om het exacte percentage van het aantal dopinggebruikers te verkrijgen.

Onderzoekopzet

Voor dit onderzoek werden sporters van sportscholen/fitnesscentra geworven via een oproep in een drietal tijdschriften. De tijdschriften werden zodanig gekozen dat er een representatief beeld zou ontstaan van de totale doelgroep. De sporters werden opgeroepen een vragenlijst aan te vragen en in te vullen. De aanmelding viel echter tegen en daarom moest de werving op bredere schaal worden ingezet. Via specifieke websites, via een adressenbestand

van een voedingssupplementenfabrikant en via het uitzetten van vragenlijsten in een vijftal sportscholen/fitnesscentra werd alsnog voldoende respons verkregen.

In totaal werden 190 ingevulde vragenlijsten teruggestuurd. Een relatief groot deel, namelijk 30%, bleek prestatieverhogende middelen te gebruiken. Dit hoge percentage heeft met name te maken met de wijze waarop de sporters geworven zijn. Veel van de websites waarop het onderzoek was aangekondigd, worden door gebruikers bezocht. Het onderzoek mag dan ook niet als representatief ten aanzien van de mate van gebruik beschouwd worden.

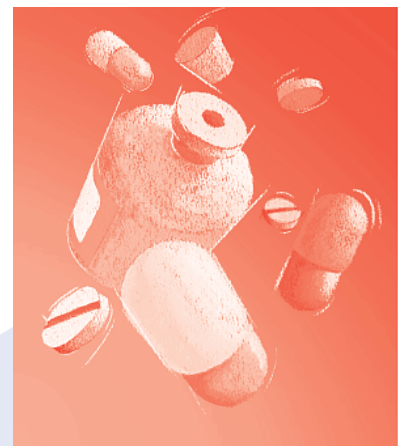
Behalve sporters werden ook eigenaren van sportscholen/fitnesscentra gevraagd naar hun opvattingen ten aanzien van dopinggebruik. Omdat er in Nederland geen compleet databestand bestaat van bestaande sportscholen en fitnesscentra, werd via het adressenbestand van KPN gezocht. De onderzoekers verkregen 1050 adressen waarnaar zij de vragenlijst hebben gestuurd. Dat leverde 255 ingevulde vragenlijsten op.

Resultaten sporters

Uit de resultaten bleek dat sporters die in het verleden hebben gebruikt eerder geneigd zijn ook in de toekomst te gaan gebruiken. Dit bleek de beste voorspeller van gebruik te zijn. Opvallend was dat de mate van tevredenheid met het eigen lichaam niet samenhangt met het gebruik. Anders gezegd: ontevredenheid over het eigen lichaam hoeft geen reden te zijn om te gaan gebruiken en sporters die wel tevreden zijn over het uiterlijk, kunnen toch gebruikers zijn. Andere belangrijke voorspellers van gebruik zijn: een coulante opvatting ten aanzien van prestatieverhogende middelen, een positieve verwachting van het effect van het gebruik op de prestaties, het vermoeden dat anderen in de omgeving gebruiken en het vaak bezoeken van de sportschool of het fitnesscentrum.

Resultaten eigenaren

Het merendeel van de eigenaren, een kleine 70 %, vermoedt dat slechts enkele

LIJF, SPORT
& MIDDELEN

le sporters middelen gebruiken om af te vallen. De helft van de eigenaren denkt dat enkele leden spierversterkende middelen gebruiken. Driekwart van de eigenaren geeft aan dat het gebruik voor hen niet onopgemerkt zal zijn. De vermoedelijke omvang van gebruik en het lidmaatschap van een vakorganisatie vertoonden geen samenhang met elkaar. In sportscholen/fitnesscentra met zware 'dumbbells' werd het aantal gebruikers hoger ingeschat. Tegen spierversterkende middelen treden eigenaren repressiever op dan tegen middelen om af te vallen. Eigenaren met een dopingreglement ontzeggen personen vaker de toegang dan wanneer men geen reglement heeft. Eigenaren zijn wel van mening dat aandacht voor prestatieverhogende middelen de branche in een slecht daglicht plaatst. Ruim de helft van de eigenaren is bekend met het NeCeDo, maar de NeCeDo-activiteiten zijn minder bekend. Een kleine 40% kent de Doping Infolijn, 18% is bekend met de LSM-website en zo'n 15% heeft weet van de vijfdelige LSM-boekenreeks.

Vervolg

Op basis van deze resultaten zal een verbeterd en meer gericht preventiebeleid worden opgezet. De resultaten van het onderzoek zullen uitgebreid op de beide websites van het NeCeDo gerapporteerd worden, www.necedo.nl en www.lijfsportenmiddelen.nl.

Doping een 'Cas-succes'?

Doping bij paarden...Uiterekend deze letterlijk onmenselijke manier om de sportprestatie te verbeteren, bleek uiteindelijk een van de belangrijkste oorzaken van een enorme toename van het aantal zogenaamde 'CAS-zaken'. Want hoewel het Court of Arbitration for Sport (CAS) al werd opgericht in 1984, speelt dit arbitragehof pas sinds 1991 een aanzienlijke rol in de sportwereld en met name als het gaat om doping. In dat jaar was de FEI (ruitersport) de eerste internationale federatie die de gang naar het CAS reglementair mogelijk maakte. Het eerste paard was over de dam...

Het CAS

Het CAS, ook bekend als Tribunal Arbitral de Sport (TAS), is gespecialiseerd in het behandelen van juridische conflicten in de sportwereld. Het hoofdkwartier bevindt zich sinds de oprichting in Lausanne, bijkantoren zetelen in New York en Sydney. Het Internationaal Olympisch Comité (IOC) financiert het CAS. Om toch de onafhankelijkheid te waarborgen, staat het CAS onder administratief en financieel toezicht van het daartoe opgerichte ICAS (International Council of Arbitration for Sport).

Het CAS put uit een 'pool' van meer dan 150 arbiters uit 55 landen. Deze arbiters zijn aangewezen op grond van hun kennis van arbitrage en sportrecht. Per jaar behandelt het CAS zo'n vijftig zaken die direct of indirect met sport te maken hebben.

Het doel van het CAS is het oplossen van sportgerelateerde conflicten door middel van arbitrale uitspraken die dezelfde werking hebben als uitspraken van de gewone rechter. Uitspraken van het CAS zijn in de regel bindend en definitief.

Bevoegdheden van het CAS

Iedere persoon of rechtspersoon kan een beroep doen op de diensten van het CAS. Dat betekent dat bijvoorbeeld sporters, clubs, sportbonden, organisatiecomités maar ook sponsors toegang hebben tot het CAS. De volgende zaken kunnen aan het CAS worden voorgelegd: (1) geschillen die direct en alleen maar aan het CAS kunnen worden voorgelegd, (2) geschillen in beroep in het geval van beslissingen

van (inter)nationale sportfederaties of tuchtcommissies, (3) juridische vraagstukken waarover partijen om een (niet bindend) advies vragen.

Als voorwaarde voor de beroepsmogelijkheid geldt wel, dat alle mogelijke manieren om binnen de betreffende sportorganisatie in beroep te gaan moeten zijn gebruikt. Dopingkwesties behoren tot de eerste twee categorieën zaken.

CAS als 'Code-kraker'

Het binnen de internationale ruitersport mogelijk maken van het beroep op het CAS leidde tot navolging bij de overige internationale sportfederaties. Daarmee zetten die federaties de deuren open voor de in categorie twee genoemde geschillenbeslechting. Dit zorgde voor een enorme toename van het aantal door het CAS behandelde zaken. Een groot deel daarvan had te maken met doping. Een volgende toename wordt verwacht met de komst van de World Anti-Doping Code (WADC). Die bepaalt namelijk dat internationale sporters, dan wel sporters die uitkomen in internationale evenementen, beslissingen in dopingzaken alleen kunnen voorleggen aan het CAS. Net als in overige beroepszaken geldt in deze gevallen het CAS als laatste instantie en zijn de uitspraken bindend. De gang naar het CAS is overigens niet per se een dure grap. Op het basisbedrag van vijfhonderd Zwitserse francs na, is de procedure gratis. Reis-, verblijfs- en advocatenkosten komen wel voor rekening van de sporter.

Tijd voor een nieuw jasje

Uitslag NeCeDo-enquête

De januari-editie van de Receptor ging gepaard met een antwoordkaartje. Op het antwoordkaartje stond een zevental vragen die betrekking hadden op het formaat, de opmaak en inhoud van de Receptor. Aan de hand van deze evaluatie is getracht in kaart te brengen hoe de Receptorlezer over het huisblad oordeelt. Het NeCeDo zou graag diegenen willen bedanken die het antwoordkaartje hebben opgestuurd.

De resultaten van de evaluatie geven aan dat de Receptor over het algemeen goed gewaardeerd wordt. U als lezer vindt de Receptor interessant, nuttig en goed leesbaar, alhoewel u zich voornamelijk beperkt tot die artikelen die voor u van belang zijn. Over de opmaak en het formaat was u wat kritischer. De meest gemaakte opmerking betrof het formaat van de Receptor. Velen van u hebben de

voorkeur voor de Receptor in A4 formaat.

Mede naar aanleiding van de resultaten van de evaluatie heeft het NeCeDo besloten de Receptor in een nieuw jasje te steken. Over hoe dit jasje eruit zal komen te zien wordt nog nagedacht, maar één ding is zeker. In september zult u een geheel vernieuwde Receptor op de deurmat aantreffen.

Stack(er) vaak in de spotlights

Efedra: een natuurproduct met een stevige bijmaak

Steeds vaker wordt in kranten en tijdschriften geschreven over stack(er) of andere efedra-bevattende producten, met daarbij de ervaringen van gebruikers en de meningen van bezorgde medici. Deze producten worden gebruikt om af te vallen, om meer energie te krijgen of om langer alert te blijven. En na iedere publicatie schieten de verkoopcijfers nog hoger de lucht in. Waarom zou het NeCeDo hier aandacht aan willen besteden? Het antwoord op deze vraag is drieledig.

Ten eerste krijgen we er zeer veel vragen over, onder andere via de Doping Infolijn. Ten tweede vinden we dat gebruikers van efedra-bevattende producten het recht hebben om op de hoogte te zijn van alle effecten. De laatste reden is dat efedra een dopinggeduide stof is. Voor sporters die in aanmerking komen voor dopingcontroles is de stof dan ook taboe, maar er zijn

talloze ongeorganiseerde sporters die dit soort producten nemen.

Wat er in zit

'Stacking' is de Engelse term voor stapelen en is binnen bepaalde kringen vooral bekend als methode om verschillende soorten anabole steroïden tegelijkertijd te gebruiken om zo een maximaal

effect te bereiken. Maar de term heeft langzaam zijn weg gevonden naar het alledaagse woordgebruik en is uiteindelijk echt bekend geworden als merknaam voor afslankproducten. Zo zijn er verschillende varianten op de markt, van Stacker tot en met Stack 5, die allemaal maar één doel hebben: de gebruiker helpen af te vallen.

Over het algemeen bevatten deze producten een combinatie van plantenextracten die efedra bevatten (zoals Ma Huang of citrus aurentium) en cafeïne (bijvoorbeeld in de vorm van guarana of kolanoten). Efedra is de natuurlijke variant van het medicijn efedrine, maar de effecten kunnen net zo sterk zijn. Cafeïne is algemeen bekend als belangrijkste ingrediënt van het meest gebruikte stimulerende middel ter wereld: koffie. Wat de meeste gebruikers niet weten, is dat deze combinatie een stevig effect kan hebben op verschillende lichaamsfuncties.

Wat het doet

Efedra-bevattende producten zetten het lichaam in een iets hogere versnelling. De gebruiker voelt zich wakkerder en heeft meer energie. Soms is de versnelling wat al te hoog, waardoor de gebruiker trillende handen, zweetaanvallen en hartkloppingen krijgt en de slaap niet meer kan vatten. Cafeïne heeft deze effecten ook, hoewel in mindere mate.

Er zijn veel mensen na verloop van tijd gestopt met het gebruik vanwege de bijwerkingen. Hiernaast zijn er steeds meer aanwijzingen dat het gebruik van efedra-producten kan leiden tot ernstige gezondheidsklachten zoals beroertes, hartinfarcten en psychosen. Al in 2000 publiceerden Amerikaanse onderzoekers een overzicht van 43 medische complicaties die naar alle waarschijnlijkheid aan het gebruik van efedra-achtige producten waren toe te schrijven. En dit jaar berekende een andere onderzoeksgroep dat efedra-producten verantwoordelijk zijn voor 64% van alle medische klachten na supplementengebruik, terwijl deze producten slechts verantwoordelijk zijn

voor 0,82% van alle verkoopcijfers. Conclusie van de onderzoekers: een onaanvaardbaar risico.

Er zijn ook onderzoekers die menen dat het wel meevalt met de gevaren. Zo is het risico op beroertes niet bewezen significant verhoogd en laat een onderzoek naar 83 personen die zes maanden lang een combinatiepreparaat van efedra en cafeïne innamen, geen verhoogd risico op medische klachten zien. Bij dit laatste onderzoek mochten mensen met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten echter niet meedoen, waardoor het niet reëel is om deze resultaten door te trekken naar de algemene bevolking.

Het wettelijk kader

De Nederlandse overheid deelt de bezorgdheid over de effecten van efedra-producten, met name in combinatie met cafeïne. Op dit moment is er een herenafpraak in de voedingssupplementenbranche dat op de etiketten van efedra-producten wordt gewaarschuwd om niet meer dan 90 milligram per dag te nemen. Deze Nederlandse richtlijn is aan de hoge kant. In Amerika is de richtlijn 24 milligram per dag en in de meeste landen van de Europese Unie zijn efedra-producten zelfs helemaal verboden als supplement. Daar worden ze als medicijn beschouwd en moeten ook als dusdanig staan geregistreerd. De kans is groot dat deze regel in de komende jaren ook voor Nederland zal gaan gelden.

Wel of niet?

Maar wat moet het algemene publiek nu met al deze informatie? Stack en andere efedra-bevattende producten kunnen helpen bij het afvallen, maar het is duidelijk dat ze stevige bijeffecten kunnen hebben. Of iemand besluit zijn of haar heil te zoeken bij een dusdanig sterk middel, is een privé-beslissing. Maar de volgende uitspraak van de Amerikaanse Minister van Volksgezondheid geeft een duidelijke samenvatting van de gevaren: "Ik zou deze producten zelf nooit nemen en ik zou het niemand van mijn familie en vrienden durven aan te raden".

Wetenschappelijke adviescommissie geïnstalleerd

NeCeDo krijgt topadviseurs

Om haar werk goed te kunnen doen, steunt het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken op meer mensen dan de negen bureaumedewerkers. Het NeCeDo heeft reeds de beschikking over een topsportadviescommissie en een begeleidingscommissie voor het programma 'Lijf, Sport en Middelen'. Sinds kort bestaat er ook een wetenschappelijke adviescommissie.

Deze commissie bewaakt de kwaliteit en de voortgang van de wetenschappelijke activiteiten van het NeCeDo. Hiernaast geeft de commissie adviezen in het algemeen en in het bijzonder ten aanzien van nieuwe relevante wetenschappelijke ontwikkelingen. In de commissie zullen in eerste instantie negen vooraanstaande Nederlandse wetenschappers plaatsnemen.

De voorzitter is Prof. Dr. J.J.M. Marx, hoogleraar interne geneeskunde aan het Universitair Medisch Centrum Utrecht en tevens bestuurslid van het NeCeDo. Professor Marx is een expert op het gebied van bloed en bloedproducten. Ook heeft een adviseur van het NeCeDo-bestuur zitting in de nieuwe commissie, te weten Prof. Dr. R.W. Stephany. In het dagelijks leven is professor Stephany hoofd van het laboratorium voor analytisch residuonderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en maakt hij deel uit van enkele internationale overlegstructuren over de kwaliteit van consumptielevens.

Behalve de bovengenoemde hoogleraren zijn nog twee hoogleraren met functies in de internationale sportwereld lid van de adviescommissie. Prof. Dr. W.L. Mosterd is emeritus hoogleraar cardiologie en tevens lid van de 'doping control review board' van de internationale zwembond, een adviesorgaan over allerlei dopinggerelateerde zaken. Prof. Dr. H. Kuipers combineert een hooglerarschap bewet-

swetenschappen aan de Universiteit Maastricht met een rol als medisch adviseur van de internationale schaatsbond. Professor Kuipers is bovendien lid van het comité dat het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA) adviseert over eventuele veranderingen die zouden moeten worden doorgevoerd in de algemeen geldende dopinglijst.

Twee leden komen van het Erasmus Medisch Centrum uit Rotterdam. Dr. A.J. van der Lely zal plaatsnemen in de commissie vanwege zijn uitgebreide kennis over de endocrinologie (vele dopinggeduide stoffen zijn hormonen) en Prof. Dr. Ir. J. Brug is expert op het gebied van de gezondheidsvoorlichting. Het laatstgenoemde vakgebied is van essentieel belang bij de ontwikkeling van toekomstige, op wetenschappelijk onderzoek gebaseerde, voorlichtingscampagnes. De sociologie is vertegenwoordigd door Dr. M. van Bottenburg, directeur van het W.J.H. Mulierinstituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek, met name gericht op sportgerelateerde onderwerpen. Ethicus Dr. J. Vorstenbosch, werkzaam bij het centrum voor bio-ethiek en gezondheidsrecht van de Universiteit Utrecht, zal de sportethiek vertegenwoordigen. Het laatste lid is sportarts Dr. F. Hartgens, oud-medewerker van het NeCeDo en in 2001 gepromoveerd op het gebied van de anabole steroïden. Het NeCeDo kijkt er naar uit om met deze topadviseurs de komende jaren het wetenschappelijk werk te intensiveren.

Colofon

Receptor is een uitgave van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) om haar partners en relaties te informeren over doping. Informatie uit Receptor mag door derden worden gebruikt. Bij overname van artikelen dient bronvermelding plaats te vinden.

Hoofd- en eindredactie: Penelope Di Lella
Aan deze uitgave werkten mee:
Rens van Kleij, Frans Stoele,
Jan Brouwer de Koning,
Steven Teitler, Bart Coumans,
Hetteke Frima, Olivier De Hon
en Maurice Leeser
met dank aan Prof. Dr. J.J.M. Marx
Uitgeverij: Arko Sports Media
Fotografie: Pardon fotografie
Vormgeving, lay-out en druk:
Lindenbaum Grafimedia

Redactieadres: NeCeDo
T.a.v. de redactie van
Receptor
Postbus 5014
2900 EA Capelle aan den IJssel
tel: 010 2010150
fax: 010 2010159
info@necedo.nl
www.necedo.nl

ISSN: 1566-1814